

**SELF-EFFICACY BELIEFS SCALE FOR
FOREIGN LANGUAGE LEARNING: VALIDITY
AND RELIABILITY STUDY**

**Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Özyeterlik İnanç Ölçeği:
Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması**

Ayşe ADIYAMAN¹

Abstract

The aim of this study is to develop a valid and reliable scale that can determine self-efficacy beliefs in foreign language learning. The study was conducted with 466 students studying English, German, French and Arabic in a university. The opinions of experts in the field have been consulted in order to ensure the appropriateness of the scale in terms of scope validity. Exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) were applied for construct validity of the scale. As a result of the analysis, it has been determined that the scale consists of 25 items and has 3 sub-dimensional structure explaining 52.8% of the total variance. In order to verify the factor structure of the scale, CFA was performed and the goodness of fit values were calculated as $\chi^2/df = 3,903$, $GFI = 0,841$, $TLI = 0,926$, $CFI = 0,934$, $RMSEA = 0,079$ and $SRMR = 0,0370$. Cronbach's Alpha reliability coefficient were calculated 0,977 and the test-retest reliability coefficient (Pearson correlation) of the scale was calculated as ".914" for the dimension of listening comprehension, for the dimension of written and verbal expression, as ".896" and for the dimension of reading and understanding as ".935". These values indicate that this scale is a valid and reliable scale. Thus, it is possible to conduct research on different groups with this scale which determining the self-efficacy belief in learning a particular language and education level is not restricted.

Keywords: Foreign Language Learning, Self-Efficacy Belief, Developing a Scale, Validity, Reliability

Öz

Bu araştırmanın amacı yabancı dil öğrenmeye yönelik özyeterlik inançlarını belirleyebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırma, bir üniversitenin İngilizce, Almanca, Fransızca ve Arapça öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 466 öğrenciyle yürütülmüştür. Ölçeğin kapsam geçerliliği ve dil ve anlatım açısından uygunluğunu sağlamak için alanında uzman kişilerin görüşlerine başvurulmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Kaiser- Meyer Olkin (KMO) değeri 0,972 ve Bartlett testi 11833,239 olarak hesaplanmış ve verilerin AFA için uygun olduğu anlaşılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin 25 maddeden oluştuğu ve toplam varyansın % 52,8'ni açıklayan 3 alt boyutlu bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin faktör yapısını doğrulamak için DFA yapılmış ve uyum iyiliği değerleri $\chi^2/df= 3,903$, $GFI= 0,841$, $TLI= 0,926$, $CFI= 0,934$, $RMSEA= 0,079$ ve $SRMR= 0,0370$ olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik değerlendirmeleri için hesaplanan Cronbach's alfa güvenirlilik kat sayısı 0,977 ve Test-tekrar-test güvenirlilik (Pearsonkorelasyon) katsayısı duyduğunu anlama alt boyutu için ".914", yazılı ve sözlü ifade etme alt boyutu için ".896" ve okuma ve anlama alt boyutu için ".935" olarak bulunmuştur. Bu değerler, bu ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir. Böylece, belirli bir dilin öğrenilmesine yönelik özyeterlik inancının

¹ Öğr. Gör. Dr., Bartın Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu. E-posta: ayse.adiyaman@windowslive.com

belirlenmesinin ve eğitim kademesinin sınırlandırılmadığı bu ölçek ile farklı gruplar üzerinde araştırmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Öğrenme, Özyeterlik İnanç, Ölçek Geliştirme Geçerlik, Güvenirlik

GİRİŞ

Özyeterlik, sosyal bilişsel kuramın temel bir kavramı olup bireyin davranışlarının, sadece çevresi ve zihinsel yetenekleri ile değil, o davranışı sergileyebilme ile ilgili yargısından yani özyeterlik inançlarından da etkileneceği savunulmaktadır. Bu kuramın kurucusu Bandura'ya (1997b: 3) göre özyeterlik; kişinin belirlemiş olduğu bir hedefe ulaşmak için gerekli olan etkinlikleri düzenleyip başarılı bir şekilde yürütübilme kapasitesine yönelik inançlarıdır. Paaieres ve Schunk (2001: 240) Bandura'nın bu tanımından yola çıkarak " bir davranışın gerçekleşmesinin, bunun için gerekli olan yeteneklerden ziyade bazen bu yetenekler hakkında sahip olunan inançla daha iyi tahmin edilebileceği şeklinde bir açıklama yapmışlardır. Bunun aksine Maddux'a (2002: 278) göre özyeterlik inancı, bireyin davranışları hakkında basit bir kestirim aracı değildir ve bireyin ne yapabileceğinin kapasitesini gösterir. Zimmermann ise (2000: 83) özyeterlik inancının, birinin fiziksel veya psikolojik özellikleri gibi kişisel niteliklerden ziyade performans yeteneklerine ilişkin yargıları olduğunu dile getirmiştir. Bu tanımlardan genel olarak özyeterlik inancının bir işi ya da görevi başarmada kişinin bunu yapabileceğine ilişkin inancı olduğu anlaşılmaktadır.

Bandura, (1997a: 79-106) özyeterlik inançlarının performans başarıları, dolaylı yaşantılar, sözel ikna ve duygusal durum olmak üzere dört ana bilgi kaynağından oluştuğunu belirtmiştir. Performans başarıları, geçmişte deneyimlenen başarı veya başarısızlıkları kapsar. Elde edilen başarılar özyeterlik inancının artmasını olumlu etkileyebilirken, başarısızlıklar ise olumsuz etkileyebilir. Dolaylı yaşantılar ise benzer yetenek ve zekâya sahip olduğu düşünüldüğü kişilerin başarı ve başarısızlıklarının gözlenmesiyle oluşur. Başarılar özyeterlik inancını artırırken başarısızlıklar azaltır. Sözel ikna, gerçekçi ve içten olmak koşuluyla bir konuda kendi becerilerinden endişe duyan kişileri bu işi başaracakları konusunda ikna etmektir. Duygusal durum ise, bir işin yapılması esnasındaki fiziksel ve psikolojik durumdur. Bu durumlar kişinin başarılı ya da başarısız olmasına yönelik ipuçları verir.

Bandura'nın yukarıdaki açıklamalarından yola çıkarak özyeterliği oluşturan kaynaklar da dikkate alındığında, bir konu ya da alanda başarılı olabilmek için bireylerin sahip olduğu bilgi, beceri ve inanca yönelik yargılarının olumlu yönde olması başarıya ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Bu kapsamda yabancı dil öğrenmede de özyeterliğin önemi yadsınamaz. Çünkü yabancı dil öğrenmede motivasyon çok önemlidir, ve zorluklarla karşılaşılrsa bile sahip olunan özyeterlik yüksek ise bunun üstesinden gelinebilir. Çünkü özyeterli inancı, kişinin zorluklara ve başarısızlıklara rağmen stres ve kaygısını azaltıp motivasyonunu artırır. Böylece öğrenme etkinliklerine katılımını artırır ve sonucunda başarı elde edilir (Linnbrick, 2003: 125-126). Bu nedenle yabancı dil eğitim-öğretim faaliyetlerinin planlanmasında ve düzenlenmesinde özyeterlik inancı dikkate alınmalıdır.

Yabancı dil derslerinde önemli bir rolü olan özyeterlik inancı hakkında yurt içinde ve yurt dışında yapılmış pek çok çalışma mevcuttur. Bu çalışmalar farklı konularla birlikte ele alınmıştır; yabancı dil ders kaygıları ve akademik özyeterlik arasındaki ilişki (Tuncer ve Doğan, 2015; Tsai, 2013; Erkan ve Saban, 2011; Anaydubalu, 2010), öğrencilerin İngilizce özyeterlik inançlarına ilişkin görüşleri (Gömlüksiz ve Kılıç, 2014; Memduhoğlu ve Çelik, 2015; Uygur ve Çakır, 2015), İngilizce hazırlık sınıflarında güç paylaşım düzeyi ile öğrencilerin özyeterlik algıları arasındaki ilişki (Karafil: 2015), İngilizce dersine yönelik

özyeterlik, motivasyon ve tutum arasındaki ilişki (Sevimbay, 2016; Hsieh, 2008); İngilizce hazırlık sınıflarında özyeterlik ile akademik başarı arasındaki ilişki (Alymidin Kzy, 2016; Tılfarlıoğlu ve Cinkara, 2009), dil öğrenme stratejileri ile İngilizce özyeterlik inançlarının incelenmesi (Pintrich ve Wolters, 1998; Açikel, 2011; Ocak ve Akkaş Baysal, 2016).

Yukarıda verilen çalışmalarda öğrencilerin yabancı dil olarak sadece İngilizceye yönelik özyeterlik inançları incelenmiştir. Veri toplama araçları olarak ise çeşitli ölçekler kullanılmıştır. Bunlardan biri Hancı Yanar ve Bümer'in (2012) İngilizce okuma, yazma, dinleme ve konuşmabecerisine yönelik geliştirmiş olduğu özyeterlik ölçeğidir. 34 maddeden oluşan ölçek 5'li likert tipi bir ölçek olup Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.97'dir.

Bir başka ölçek ise Sağlam ve Arslan (2018) tarafından geliştirilen ve İngilizce dil becerileri özyeterlik ölçeğidir. Ölçek maddelerinin de İngilizce olarak hazırlandığı ölçek, 22 maddeden oluşmaktadır. Okuma, yazma, konuşma ve dinleme olarak dört faktörden oluşan ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.92'dir.

Yeşilyurt (2017) tarafından geliştirilen "Arapça konuşma becerisi özyeterlik algısı ölçeği" ise dördü olmsuz olmak üzere 24 madden oluşmaktadır. Tek faktörlü olan ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık düzeyi 0,89 hesaplanmıştır.

Alanyazın taraması sonucunda yukarıda belirtilen ölçekler dışında bazı çalışmalarda yurt dışında geliştirilmiş ve Türkçe'ye uyarlanmış ölçeklerin de kullanıldığı tespit edilmiştir (Cinkara, 2009; Duman 2007;). Bunun dışında mevcut ölçeklerin İngilizce'ye ve bir ölçeğin de sadece Arapça konuşma becerisine yönelik özyeterlik inancını ölçtüğü anlaşılmaktadır. Ancak Türkiye'de Almanca, Fransızca, Rusça gibi başka dillerinde öğrenildiği dikkate alındığında genel bir çerçevede yabancı dil öğrenmeye yönelik özyeterlik ölçeği bulunmamaktadır. Bu nedenle herhangi bir dil ya da öğrenim kademesi sınırlaması olmaksızın yabancı dil öğrenmeye yönelik özyeterlik inançları ölçeği geliştirmek amaçlanmaktadır. Böylece alan yazında bu konudaki boşluğun da giderilmesi beklenmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Çünkü yabancı dil öğrenmeye yönelik özyeterlik inancının ölçülmesi için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. "Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde "gözleyip" belirleyebilmektir" (Karasar, 2008, 77).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, bir üniversitenin Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalının İngilizce, Almanca, Fransızca ve Arapça Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 466 öğrenci oluşturmaktadır.

Ölçme Aracı Geliştirme Aşamaları

Yabancı dil öğrenmeye yönelik özyeterlik inanç ölçeğini geliştirmek için ilk önce yabancı dil öğrenmeye yönelik özyeterlik inancı konusunda alan yazın taraması yapılmış ve yabancı dil öğrenirken sahip olunması gereken özyeterlikler neler olmalıdır? sorusu araştırılmıştır. Benzer ölçeklerin incelenmesi sonucunda da toplam 57 madde içeren

madde havuzu oluşturulmuştur.

Hazırlanan maddelerin amacına uygun olup ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediğini ve dil ve anlatım yönünden uygunluğunu değerlendirmeleri için biri Türkçe eğitiminde, ikisi Alman dili ve eğitiminde, ikisi Fransız dili ve eğitiminde, ikisi İngiliz dili ve eğitiminde, biri rehberlik ve psikolojik danışmalık alanında ve ikisi ölçme ve değerlendirme alanında olmak üzere toplam dokuz uzman kişinin görüşü alınmıştır. Bu görüşlerin sonucunda madde sayısı 36'ya düşmüştür. Bu maddelerin her biri için "Hiç katılmıyorum=1", "Az katılmıyorum=2", "Kısmen katılmıyorum=3", "Çoğunlukla katılmıyorum=4" ve "Tamamen katılmıyorum=5" şeklinde 5'li likert ifadeleri oluşturulmuştur.

Uzman görüşleri sonrasında taslak ölçek bir üniversitenin Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalının İngilizce, Almanca ve Fransızca Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 466 öğrenciye gönüllük esasına göre uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Ön uygulama sonucunda elde edilen veriler IBM SPSS Statistics 23 ve IBM SPSS AMOS 23 programlarında aktarıldıktan sonra analiz edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için Kaiser-Meyer-Oikin (KMO) ve Barlett Sphericity testi, açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış, güvenilirlik için cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ve test-tekrar-test güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, ölçeğin yapı geçerliğine ve güvenirligine yönelik yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Ölçeğin Yapı Geçerliğine İlişkin Bulgular

Elde edilen veriler değerlendirilirken, ölçekteki sorulara dair kategorik değişkenler için frekans dağılımı Tablo 1'de gösterildiği gibi tespit edilmiştir;

Tablo 1. Ölçekteki Sorulara Dair Dağılımlar

	Hiç katılmıyorum		Az katılmıyorum		Kısmen katılmıyorum		Çoğunlukla katılmıyorum		Tamamen katılmıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Yabancı dilde duyduğum metinlerin ana fikrini çıkarabilirim.	29	6,2	55	11,8	90	19,3	156	33,5	136	29,2
Yabancı dilde duyduğum metinde geçen olayın/olayların nerede, ne zaman ve nasıl olduğunu sırasıyla anlatabilirim.	23	4,9	63	13,5	114	24,5	161	34,5	105	22,5

Tablo 1. Ölçekteki Sorulara Dair Dağılımlar

	Hiç katılmıyorum		Az katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Çoğunlukla katılıyorum		Tamamen katılıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Yabancı dilde duyduğum metinde bilmediğim kelimelerin anlamlarını tahmin edebilirim.	13	2,8	66	14,2	134	28,8	170	36,5	83	17,8
Yabancı dilde duyduğum metinle ilgili soruları cevaplayabilirim.	19	4,1	61	13,1	105	22,5	166	35,6	115	24,7
Yabancı dilde duyduğum metinlerdeki vurguları ayırt edebilirim.	27	5,8	77	16,5	125	26,8	150	32,2	87	18,7
Yabancı dilde duyduğum metinde önemli ya da ilgili bilgiyi seçebilirim.	16	3,4	70	15,0	97	20,8	171	36,7	112	24,0
Yabancı dildedeki konuşmaları ayrıntılı olarak anlayabilirim.	47	10,1	88	18,9	126	27,0	137	29,4	68	14,6
Yabancı dilde duyduğum anonsları anlayabilirim.	36	7,7	77	16,5	124	26,6	147	31,5	82	17,6
Gündelik hayata ilişkin hazırlık gerektirmeyen konularda yabancı dil konuşabilirim.	37	7,9	53	11,4	87	18,7	133	28,5	156	33,5
Yabancı dilde sorulan sorulara cevap verebilirim.	13	2,8	62	13,3	101	21,7	132	28,3	158	33,9
Yabancı dilde yaşadığım olayları ve deneyimleri anlatabilirim.	45	9,7	64	13,7	93	20,0	136	29,2	128	27,5
Yurt dışında gerekli ihtiyaçlarımı karşılayacak kadar yabancı dil konuşabilirim.	34	7,3	54	11,6	73	15,7	133	28,5	172	36,9
Yabancı dilin telaffuz kurallarına uygun olarak konuşabilirim.	47	10,1	56	12,0	118	25,3	150	32,2	95	20,4
Yabancı dilde kısa ve basit cümlelerle yazı yazabilirim.	22	4,7	36	7,7	65	13,9	116	24,9	227	48,7
Yabancı dilde kişisel bilgi formlarını doldurabilirim.	29	6,2	49	10,5	59	12,7	121	26,0	208	44,6

Tablo 1. Ölçekteki Sorulara Dair Dağılımlar

	Hiç katılmıyorum		Az katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Çoğunlukla katılıyorum		Tamamen katılıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Yabancı dilde ilgi alanıma giren konularda ayrıntılı metin yazabilirim.	52	11,2	66	14,2	88	18,9	132	28,3	128	27,5
Yabancı dilde deneyimlerimi ve izlenimlerimi yazılı olarak ifade edebilirim.	34	7,3	69	14,8	83	17,8	137	29,4	143	30,7
Yabancı dilde bir cümleyi kendi ifadelerimle yeniden yazabilirim.	26	5,6	73	15,7	84	18,0	142	30,5	141	30,3
Yabancı dilde bir metin yazarken dil bilgisi kurallarını doğru kullanırım.	32	6,9	67	14,4	118	25,3	163	35,0	86	18,5
Yabancı dilde okuduğum basit düzeyde metinleri anlayabilirim.	16	3,4	47	10,1	65	13,9	126	27,0	212	45,5
Yabancı dilde yazılmış karmaşık metinleri en ince ayrıntılarına kadar anlayabilirim.	81	17,4	123	26,4	151	32,4	85	18,2	26	5,6
Yabancı dilde yazılmış akademik metinleri zorlanmadan anlayabilirim.	94	20,2	100	21,5	142	30,5	87	18,7	43	9,2
Yabancı dilde okuduğum edebi metni günümüzle ilişkilendiririm.	49	10,5	119	25,5	126	27,0	119	25,5	53	11,4
Yabancı dilde okuduğum bir metnin öğretisini anlar, yorumlarım.	38	8,2	101	21,7	105	22,5	152	32,6	70	15,0
Yabancı dilde okuduğum bir metinde, konu, olay ve kahramanlar arasında ilişki kurabilirim.	21	4,5	74	15,9	93	20,0	152	32,6	126	27,0

Açımlayıcı Faktör Analizi

Faktör analizi yapmadan önce verilerin ve örneklemin AFA'ya uygun olup olmadığını tespit etmek amacıyla Kasiyer Meyer Olkin (KMO) ve Bartlett Sphericity testleri yapılmıştır. KMO katsayısının .60 dan büyük çıkması ve Bartlett Testinin istatistiksel olarak anlamlı olması gerekmektedir. (Büyüköztürk, 2012)

Tablo 2. KMO ve Bartlett Sonuçları

Kasiyer Meyer Olkin (KMO)		0,972
	X ²	11833,239
Bartlett Sphericity Testi	Sd	300
	P	0,000***

*: $p<0,05$ **: $p<0,01$ ***: $p<0,001$

Tablo 2’de gösterildiği gibi, KMO değerinin 0,972 olarak hesaplanmıştır. Tavşancıl, (2005) bu değer .90’dan büyük olmasını “mükemmel” olarak değerlendirmiştir. Bartlett Sphericity testi (X^2 : 11833,239, sd:300, $p<0,001$) olarak hesaplanmış ve bu değer değişkenler arasında anlamlı düzeyde yüksek ilişkiler olduğunu göstermektedir. Her iki testten elde edilen sonuçlardan verilerin faktör analizi uygulamaya uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Açımlayıcı faktör analizinin uygulanmasında “Temel Bileşenler Yöntemi” ölçeği boyutlandırılmada tercih edilmiş ve faktör sayısı sınırlandırılmamıştır. Faktör yük değeri 0,500 üzerindeki ifadeler alt kesme noktası olarak belirlenmiştir. Faktör analizi sonucunda 0,500 değerinin altındaki maddeler çıkarılarak madde sayısı 36’dan 25’e inmiştir. Tablo 3’de de gösterildiği gibi bu maddelerin öz değeri 1’den büyük 3 faktörde toplanmış ve bütün faktör yükleri 0,500’ün üstünde bir değer almıştır.

Tablo 3. Ölçek Faktörleri

Sorular	Yükler	Varyans Açıklama Oranı	Özdeğeri
öy21	0,776		
öy29	0,774		
öy19	0,766		
öy24	0,762		
öy22	0,757		
öy25	0,716		
öy15	0,665	32,371	8,093
öy14	0,662		
öy23	0,660		
öy20	0,647		
öy17	0,629		
öy36	0,619		
öy28	0,593		
öy4	0,721		
öy3	0,719		
öy5	0,715		
öy2	0,709	23,751	5,938
öy9	0,683		
öy8	0,645		
öy10	0,617		
öy7	0,613		
öy31	0,834		
öy32	0,829		
öy33	0,608	17,371	4,343
öy34	0,566		
Toplam		73,492	

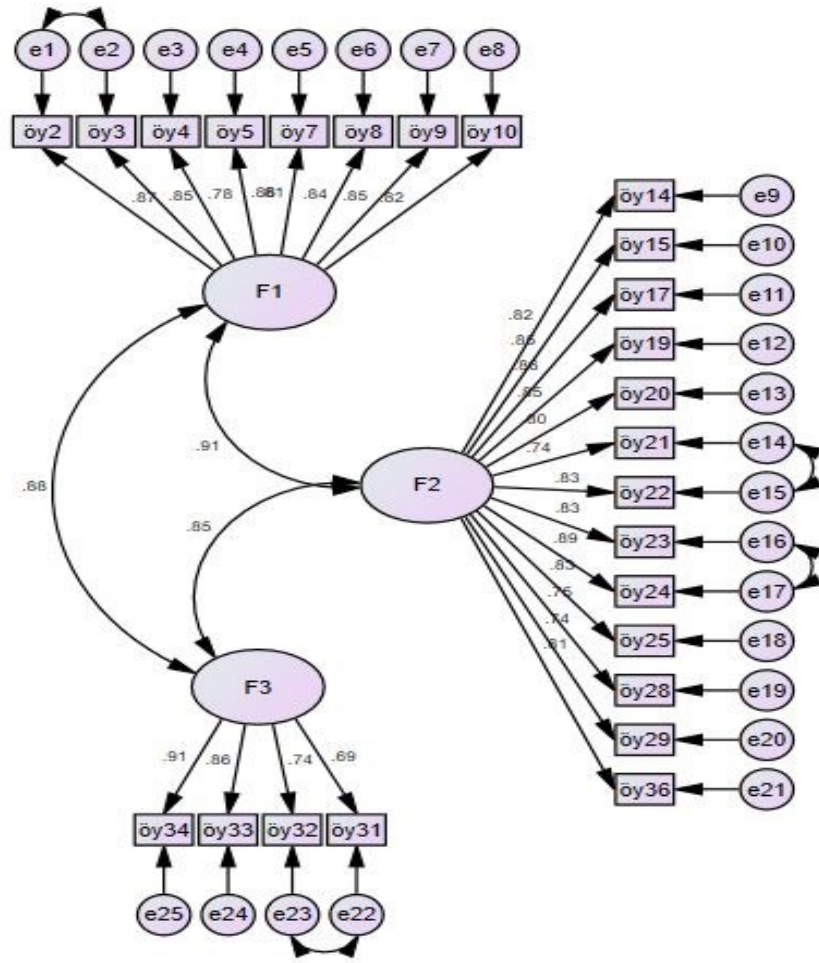
Tablo 3’de de görüldüğü gibi, yazılı ve sözlü ifade etme alt boyutu toplam varyansın %32,371’ini, duyduğunu anlama alt boyutu toplam varyansın %23,751’ini, okuma ve

anlama alt boyutu toplam varyansın %17,371'ini açıklamaktadır. Bu 3 faktör, toplam varyansın % 52,8'ni açıklamaktadır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

25 madden oluşan 3 faktörlü yabancı dil öğrenmeye yönelik özyeterlik ölçeğinin ortaya çıkan faktör yapısını doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi IBM SPSS AMOS 23 programı ile yapılmıştır.

3 boyutlu 1. dereceden oluşturulan DFA modeli, faktör yükleri ve alt boyutlar arasındaki ilişkiler Şekil 1'de gösterilmektedir;

Şekil 1. 3 Alt Boyutlu 1. Dereceden DFA Modeli

Doğrulayıcı faktör analizinde Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness, χ^2), iyilik uyum indeksi (Goodness of Fit Index, GFI), ölçeklendirilmemiş uyum indeksi (Trucker-Lewis İndeksi), karşılaştırmalı uyum indeksi (Comparative Fit Index, CFI), yaklaşık hataların ortalama karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA) ve standartlaştırılmış kök artık kareler ortalaması (Standardized Root Mean Square Residual, SRMR) indekslerine bakılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4'de gösterilmektedir;

Tablo 4. DFA modelinin Uyum İndeksleri

χ^2/df	GFI	TLI	CFI	RMSEA	SRMR
3,903	0,841	0,926	0,934	0,079	0,0370

Elde edilen uyum indeksi değerleri, Tablo 5'de verilen kabul edilebilir değer aralıklarıyla karşılaştırıldığında, χ^2/df , TLI, CFI, RMSEA ve SRMR değerlerinin iyi, GFI değerinin kabul edilemez olduğu (Meydan ve Şeşen, 2011: 37; Hu ve Bentler, 1999: 27; Tabachnick ve Fidell, 2001: 699-700) anlaşılmaktadır. Uyum indekslerine göre tutum ölçeğinin genel olarak kabul edilebilir bir uyum verdiği söylenebilir.

Tablo 5. Araştırmada Kullanılan Uyum İyiliği İndeksleri ve Kabul Edilebilir Değer Aralığı

İndeksler	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2/df	$0 \leq \chi^2/df \leq 3$	$3 \leq \chi^2/df \leq 4$
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$
IFI	$0.95 \leq IFI \leq 1$	$0.90 \leq IFI \leq 0.95$
TLI	$0.95 \leq TLI \leq 1$	$0.90 \leq TLI \leq 0.95$
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1$	$0.90 \leq CFI \leq 0.95$
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.08$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$

Güvenilirlik Analizleri

Ölçek güvenilirliğinin değerlendirilmesi sırasında en sık kullanılan kriterlerden biri içsel tutarlılık ölçüsü olan Cronbach's alfa'dır.

Her bir alt boyut ve ölçek için hesaplama yapılmış, Cronbach's alfa değeri hesaplanmıştır. Cronbach's Alfa katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme ölçütlerine göre;

0.00 ≤ α ≤ 0.40 ise ölçek güvenilir değildir.

0.40 ≤ α ≤ 0.60 ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

0.60 ≤ α ≤ 0.80 ise oldukça güvenilirdir.

0.80 ≤ α ≤ 1.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (Tavşancıl, 2006: 29)

Tablo 7'de, alt boyut ve ölçek güvenilirlikleri verilmiştir.

Tablo 6. Alt Boyut ve Ölçek Güvenirlikleri

	Sorular	Madde- Toplam Korelasyon	Cronbach's Alpha
Duyduğunu anlama alt boyutu	öy2	0,843	0,949
	öy3	0,813	
	öy4	0,728	
	öy5	0,823	
	öy7	0,772	
	öy8	0,811	
	öy9	0,795	
	öy10	0,790	
	öy14	0,789	
	öy15	0,815	
Yazılı ve sözlü ifade etme alt boyutu	öy17	0,833	0,963
	öy19	0,808	
	öy20	0,778	
	öy21	0,704	
	öy22	0,805	
	öy23	0,821	
	öy24	0,861	
	öy25	0,801	
	öy28	0,758	
	öy29	0,698	
Okuma ve anlama alt boyutu	öy36	0,801	0,896
	öy31	0,622	
	öy32	0,685	
	öy33	0,751	
	öy34	0,820	

Ölçeğin güvenirliliğini hesaplamının bir diğer yolu ise test-tekrar-test yöntemidir. Bu yöntem ile bir ölçme aracı farklı uygulamalarda ve zamanlarda uygulanır ve bu uygulamalar ile tutarlı sonuçların elde edilip edilmediği ölçülür (Tezbaşaran, 1996: 46). Bu amaçla ölçek, rumuz belirten 45 kişiye 4 hafta ara ile iki kez uygulanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen verilere göre test-tekrar-test güvenirlilik (Pearsonkorelasyon) katsayısı, duyduğunu anlama alt boyutu için “.914”, yazılı ve sözlü ifade etme alt boyutu için “.896” ve okuma ve anlama alt boyutu için “.935” olarak tespit edilmiştir. Büyüköztürk’ün de (2012: 171) belirttiği gibi hesaplanan güvenirlilik katsayısı “.70” ve üzerinde olması, test puanlarının güvenirliliği için yeterlidir ve bu nedenle ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Yabancı dil öğrenmeye yönelik özyeterlik inançların ölçülmesi ve elde edilen verilere göre yabancı dil öğrenme- öğretme sürecini düzenlemek ve planlamak başarının sağlanmasında ve artırılmasında katkı sağlayacaktır. Bu nedenle bu araştırmada yabancı dil öğrenmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Alanyazın taraması sonucunda oluşturulan 57 maddelik madde havuzu, kapsam geçerliliğini ve dil ve anlatım açısından uygunluğunu sağlamak için alanında uzman

kişilerin görüşlerini sunulduktan sonra 36' ya düşmüştür. 5'li likert tipi ifadeleri de oluşturulan taslak ölçek bir üniversitenin İngilizce, Almanca, Fransızca ve Arapça Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 466 öğrenciye uygulanmıştır.

Uygulama sonucunda elde edilen verilere, yapı geçerliğini tespit etmek ve doğrulamak için AFA ve DFA uygulanmıştır. AFA öncesinde KMO değeri (0,972) ve Bartlett Sphericity testi (X^2 : 11833,239, sd:300, $p < 0,001$) hesaplanmış ve bu değerlerden verilerin AFA için uygun olduğu anlaşılmıştır.

Temel Bileşenler Yöntemi, faktör sayısı sınırlandırılmadan AFA'nın uygulanmasında kullanılmıştır. Faktör yük değeri 0,500 değerinin altındaki maddeler çıkarılmış ve böylece madde sayısı 25'e düşmüştür. Bu maddeler öz değeri 1'den büyük 3 faktörde toplanmıştır; yazılı ve sözlü ifade etme alt boyutu toplam varyansın %32,371'ini, duyduğunu anlama alt boyutu toplam varyansın %23,751'ini, okuma ve anlama alt boyutu toplam varyansın %17,371'ini açıklamakta olup bu 3 faktör toplam varyansın % 52,8'ni açıklamaktadır.

3 faktörlü ölçeğin faktör yapısını doğrulamak amacıyla DFA, maksimum olasılık tekniği ile uygulanmıştır. Uyum iyiliği değerleri $x^2/df= 3,903$, GFI= 0,841, TLI= 0,926, CFI= 0,934, RMSEA= 0,079 ve SRMR= 0,0370 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler ile ölçek kabul edilebilir bir uyum göstermiştir.

Geçerlik analizlerinden sonra ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmeye yönelik Cronbach's alfa ve test-tekrar-test güvenilirlik kat sayıları hesaplanmıştır. Cronbach's alfa güvenilirlik kat sayısı, duyduğunu anlama alt boyutu için 0,949; yazılı ve sözlü ifade etme alt boyutu için 0,963; okuma ve anlama alt boyutu için 0,896 ve ölçeğin tümünün Cronbach Alpha katsayısı ise 0,977 olarak hesaplanmıştır. Test-tekrar-test uygulaması, 45 kişiye 4 hafta ara ile iki kez uygulanmış ve duyduğunu anlama alt boyutu için ".914", yazılı ve sözlü ifade etme alt boyutu için ".896" ve okuma ve anlama alt boyutu için ".935" Pearson korelasyon katsayısı tespit edilmiştir. Bu değerler, herhangi bir dil ve eğitim kademesi sınırlaması olmaksızın yabancı dil öğrenmeye yönelik özyeterliliği ölçmek için geliştirilen bu ölçeğin yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Bu ölçek, farklı çalışma gruplarına uygulanarak onların yabancı dil öğrenmeye yönelik özyeterlilikleri tespit edilebilir ve elde edilen verilere göre başarımın artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılabilir.

Kaynakça

- Açıkel, M. (2011). *Language learning strategies and self-efficacy beliefs as predictors of English proficiency in a language preparatory school*. (Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Alymidin Kyzy, J. (2016). *The relationship among self-efficacy, attribution and achievement in an Türkisch EFL context*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Anaydubalu, C. C. (2010). Self-efficacy, anxiety, and performance in the english language among middle- school students in english language program in Satri Si Suriyothai School, Bangkok. *International Journal of Human and Social Sciences*, 5(3), 193-198.
- Bandura, A. (1997a). Self-efficacy. The exercise of control. New York: W.H. Freeman and Company.
- Bandura, A. (1997b). Exercise of personal and collective efficacy in changingsocieties. In:

- Bandura, A. (1982). *Self-Efficacy in Changing Societies*, Cambridge University Press, London
- Büyüköztürk, Ö. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cinkara, E. (2009). *Self-efficacy in EFL: its sources and relationship with success (a case study at Gaziantep University)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Duman, B.A. (2007). *Lise öğrencilerinin İngilizce'ye yönelik özyeterlik algı puanlarının cinsiyete, alanlara ve farklı düzeylere göre İngilizce başarısını yordama gücü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Erkan, Y. D. ve Saban, A. I. (2011). Writing performance relative to writing apprehension, self-efficacy in, writing and attitudes towards writing: A Correlational study in Turkish tertiary-level EFL. *The Asian EFL Journal Quarterly*, 13(1), 163-191.
- Gömleksiz, M.N. ve Kılınç H.H. (2014). Lise 12. sınıf öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik inançlarına ilişkin görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2): 43-60.
- Hancı Yanar, B. ve Bümen, N. (2012). İngilizce ile ilgili özyeterlik inancı ölçeğinin geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (1), :97-110.
- Hsieh, Pei-Hsuan. (2008). Why are college foreign language students' self-efficacy, attitude, and motivation so different?. *International Education*, 38(1), 76-94.
- Hu, L. T., ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structural analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, C\S. 6(1): 1-55. DOI: 10.1080/10705519909540118
- Karafil, B. (2015). *Yükseköğretim hazırlık sınıflarında güç paylaşım düzeyi ile öğrencilerin özyeterlik alguları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek Danışmanlığı: Kuramlar Uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Linnenbrink, E. & Pintrich, P.R. (2003). The role of self-efficacy beliefs in student engagement and learning in the classroom., *Reading & Writing Quarterly*, 19 (2), 119-137.
- Maddux, J. E. (2002). The power of believing, you can, In C.R. Snyder ve S. Lopez (Ed.). *Handbook of Positive Psychology* (pp. 277-287). New York: Oxford University Press.
- Memduhoğlu, H.B. ve Çelik, Ş.N. (2015). İngilizce öğretmen adayı olan ve İngilizce öğretmeni olmayı planlayan üniversite öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik alguları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 16(2), 17-32 DOI: 10.17679/iuefd.16286266
- Meydan, C. H., ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Detay Yayıncılık, Ankara
- Ocak, G. ve Akkaş Baysal, E. (2016). Öğrencilerin dil öğrenme stratejileri ve İngilizce özyeterlik inançlarının incelenmesi: Afyonkarahisar ili örneği. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 44, 91-110.
- Pajares, F. ve Schunk D. H. (2001). *Perception*, In. R. Riding ve S. Rayner (Ed.), *Self-Beliefs and School Success: Self-Efficacy, Self-Concept, and School Achievement* (pp. 239-266). London: Ablex Publishing.
- Pintrich C.A. ve Wolters, P.R. (1998). Contextual differences in student motivation and

- self-regulated learning in mathematics, English, and social studies classrooms. *Instructional Science*, 26, 27-47.
- Sağlam, D. ve Arslan, A. (2018). The Development of English Language Skills SelfEfficacy Scale for Higher Education Students. *International Journal of Psycho-Educational Sciences*, 7(2), 1-25.
- Sevimbay, A. (2016). *11. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları ve özyeterlik inançları arasındaki ilişkiler*. (Yüksek lisans tezi) Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Tabachnick B. G. ve Fidel, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics*. (Fourth Edition). MA: Allyn & Bacon, Inc.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tezbaşaran A. A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.
- Tılfarlıoğlu, F.T. ve Cinkara, E. (2009) Self-efficacy in EFL:Differences among proficiency groups and relationshipwith succes. *Novitas-ROYAL*, 3(2), 129-142.
- Tuncer, M. ve Doğan, Y. (2015). Hazırlık sınıfı öğrencilerinin yabancı dil ders kaygıları ve akademik öz-yeterlikleri arasındaki ilişki. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 14, 153-167.
- Tsai, C.C. (2013). The impact of foreign language anxiety, test anxiety, and self-efficacy among senior high school students in Taiwan, *International Journal of English Language and Linguistics Research*, 1(3), 1-17.
- Uygur, M. ve Çakır, Ö. (2015). İngilizce öğretmenliği lisans öğrencilerinin özyeterlik inançlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi (Mersin Üniversitesi örneği - boylamsal çalışma). *Journal of Qafqaz University- Philology and Pedagogy*, 3(1), 89-104.
- Yeşilyurt, A. (2017). Arapça konuşma becerisi özyeterlik algısı ölçeğinin geliştirilmesi. *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic- (Prof. Dr. Tahsin Aktaş Armağanı)* Volume 12(6), 881-902. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11596>.
- Zimmerman, B. J. (2000). Self-Efficacy: An Essential Motive to Learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 82-91.